

בעזהש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו

בסעודת רעוא דרעוין

פרשת וישלח - מקץ

* * *

בסעודת הודאה

בעיה"ק ירושלים תובכ"א

שנת תש"ע לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וייען

גליון תקפ"ח

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דברי תורה

בסעודה שלישית פרישת וישלח תשי"ע לפ"ק
בעידה"ק צפת תובב"א

רשעי עולם לסטים ועושים כל רע,
אפילו הכי מעשר התבן והמלח, זה
ראוי לצרכת אצרהם.

והנה ה' יעץ לצרך את יעקב
צצרכת אצרהם, והצרכה חלה
עליו גם צרוך יהיה, אצל על כל פנים
עדיין היה כלי חסר, שלא נסה לדור
צין הרשעים ולעמוד צתמימותו צכל
זאת, וצא עשו והשלימו, כי על ידי
ישטם עשו את יעקב, צרח אל לצן
וגר עמו עשרים שנה, ואחר כך ויצא
יעקב שלם (לג-יח) משם, כי רק זה
היה חסר, ועל ידי גרמתו של עשו
נשלם. והתחרה עמו ואמר, עם לצן
גרתי ואחר עד עתה, ותרי"ג מנזות
שמרתי, ועתה נשלמה הצרכה לגמרי
ע"כ.

והוא מוסר השכל, להצין ולהשכיל
מזה איך מאד עמקו

כה תאמרון לאדוני לעשו, עם לצן
גרתי ואחר עד עתה (לצ-ה).
וצרש"י גרתי צגמטריא תרי"ג, כלומר
עם לצן גרתי, ותרי"ג מנזות שמרתי,
ולא למדתי ממעשיו הרעים ע"כ.
ונראה דהנה צתורת משה ריש
פרשתנו (קטט). כתצ, דיש לחקור, מה
ראה יצחק לצרך את עשו ולדחות את
יעקב, הרי ידע כי ציצחק יקרא לך
זרע ולא כל יצחק, נמצא אחד מהצנים
צנדחה, והנה אף על פי שטעה צעשו
וחשצו לצדיק, מכל מקום ציעקב לא
היה ספק והיה תמיד צין עיניו יושצ
אחיל, אחוז מעשה אצרהם, ואיך
אפשר שהוא יהיה הנדחה. אצל זה
עצמו היה טעותו של יצחק, כי ראה
יעקב לא מש מאהל תורתו, אם כן
זה לא יגיע לעולם למדרגת אצרהם
שדר צין רשעים, ואף על פי כן השיג
מעצמו הצורא צ"ה, ולכן אינו ראוי
לצרכתו, אצל עשו ההולך צין גדודי

האמיתית. — וממנה צריך כל אחד ללמוד, לצורך על הרעה כשם שמצרך על הטובה (ברכות סא.), כי מאתו לא תצא הרעות, אלא שאין קרוי חומר יכולים לירד לסוף דעתו של מקום. וכאשר עובר על האדם מאורעות שונות, שנראה לעיניו צער שהם לרעה, יש לו להתבונן מיעקב אבינו, שבסופו נתגלה לו, שהימים הרעות ביותר מימי חייו, היו באמת טובותו האמיתית.

וזהו שאמר הכתוב (תהלים כ-ג) יענך ה' ציוס צרה, ישגבך שם אלקי יעקב, שיש להאדם לבוא לידי הכרה, שכאשר מודמין לפניו יום צרה, ואחר כך מושיעו ה', הענייה התחילה כבר זהיום צרה גופא, כי רק לעיניו צער היא רעה, אבל לאמיתו כרוך צוה טובה רבה, ויענך ה' ציוס צרה גופיה, ולא למחרתו עונה לו ה'. ישגבך שם אלקי יעקב, החיזוק לזה יקח משם אלקי יעקב, אשר אצלו ראו זאת בחוש, שהיה כלי חסר לקבל ברכת אברהם, וצבואו מבית לבן, ויצא יעקב שלם, אז נעשה כלי שלם, שהימים שישיב צבית לבן צודד, הם העלוהו לראש פסגה.

וזהו ששלח יעקב להודיע לעשו, הן אמת כי עד עתה לא היו

מתשבותין ה', ואיש צער לא ידע ויכסיל לא יבין את זאת, להשיג דרכי ה'. ומה שלפעמים צעיני צער נראה הדבר לרע, באמת הוא טובה רבה להאדם. הלא יעקב אבינו, אותו יום שהוצרך לצרות מבית אביו, היה לו זה היום הרע ביותר שעבר עליו עד עתה מימי חייו. מנערותו היה איש תם יושב אהלים, צבית המדרש של שם ועבר, וחוסה תחת כנפי אביו הנדיק יצחק אבינו, וראשו שקוע בתורה ועבודה, עד שלא עלה על המטה לשכב (רש"י כח-יא). וכעת הוא צריך לעזוב כל זאת, ועשו מתנחם להרגו, וצריך לירד לבית לבן ארמי אובד אבי, מקור ושורש הטומאה, מאיגרא רמה לצירא עמיקתא. וצריך לעסוק יום ולילה על המחיה ועל הכלכלה, הייתי ציוס אכלני חורב וקרח כלילה.

אב"י לאמיתו היה זה התחלת הכלחחו, שנתצרך אז מיצחק זהברכות הכי גדולות שהצטיי ה' לאברהם, ויעקב הוא כלי חסר שלא יוכל הצרכה לחול עליו, כי לא ניסה לדור צין הרשעים ולעמוד בתמימותו. והימים הללו ששהה צבית לבן הכשירו אותו שיוכל לחול עליו ברכת אברהם עד סוף כל הדורות, ומה שלעינים היה נראה לרעה, היתה זאת טובתו

יוסף אחרונים (ג-ב). וזרש"י אחרון אחרון חביב ע"כ. וכבר הקשו הא און דוחין נפש מפני נפש (סנהדרין עב:), ואיך יתכן להקדים ולאחר בשביל חביבותו. — ושוב אמר הכתוב, וישא את עיניו וירא את הנשים ואת הילדים ויאמר מי אלה לך, ויאמר הילדים אשר חנן אלקים את עבדך (ג-ה). ולכאורה הרי עשו שאל בשמים, על הנשים ועל הילדים, ויעקב לא השיבו אלא על הילדים.

וּבְרֵאשִׁית דהנה כבר כתבו המפרשים, כי יעקב נתיירא שלא ימצא הקיטרוג לחול עליו בשביל החטא שנשא שתי אחיות, רחל ולאה. והרי יחזק אמר לעשו, והיה כאשר תריד ופרקת עולו מעל נוארך (בראשית כז-מ), וכאשר יש חטא ציעקב, אז הידים ידי עשו, על כן נתיירא מהפגם של שתי אחיות. ואם כי בהיתר נשא אותם, כי גר שנתגייר כקטן שנולד, ואין להם קירבה, מכל מקום יש מקום על קיטרוג, להיות כי סביביו נשערה מאד. ובאיסור של שתי אחיות, כתיב בקרא (ויקרא יח-יח) ואשה אל אחותה לא תקח לזרור'. ולכן נתיירא יעקב 'ויצר' לו, שחשש על הפגם של שתי אחיות, שעבר על איסור של לא תקח לזרור'.

יכולים לחול עלי זרכת אבא, כי הייתי כלי חסר מהשלימות, לדור צין הרשעים ולעמוד לדיק תמים. אבל כעת אשר עם לצן גרתי, ותרי"ג מצות שמרתי, הנני כבר כלי שלם שיחולו עלי זרכת אבא, ויהי לי שור וחמור לאן ועבד ושפחה, וכמו שזרכני אבא, ויתן לך אלקים מטל השמים ומשמני הארץ. ואם כן צודאי יתקיימו גם כן סיום זרכות אבא, הוי גביר לאחיק וישתחוו לך בני אמך, אורריך ארור ומזרכיך זרוך.

וַאֲמַר הכתוב, ויירא יעקב מאד ויצר לו, ויחץ את העם אשר אמו וגו', ויאמר אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו, והיה המחנה הנשאר לפליטה (ג-ב). וזרש"י על כרחו, כי אלחם עמו ע"כ. ויש להבין כפל הלשון, 'ויירא' יעקב מאד 'ויצר' לו. וגם איך היה צטוח שהמחנה הנשאר ישאר לפליטה, אולי יתגבר עשו ויכה את שניהם. — גם מה שאמר אחריו, כי ירא אנכי אותו פן יבוא והכני את על צנים (ג-ב). הלא היו עמו ארבע אמהות, ולמה הזכיר לשון יחיד, והכני 'אם' על צנים.

וַיִּדְהֶלֶן צפרשה, וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה, ואת לאה וילדיה אחרונים, ואת רחל ואת

וכו', מקמי דליפוש חרון אף ע"כ. הרי לנו כי בשעה שנתעורר כבר חרון אף, אז הדין חמור יותר גם על האחרים. ואם כן אם היה נותן את רחל ואת יוסף ראשונים, אז היה מתעורר החרון אף עליהם מלד החטא של שתי אחיות, והיה שולט הדין גם על האחרים, על כן העמיד את השפחות וילדיהן בראשונה, שעליהם בודאי אין שום קיטרוג עבור חטא הזה. ושבו העמיד לאה וילדיה, שאם כי נשאה בהיתר, מכל מקום היא מהשתי אחיות, ורק לאחרונה העמיד רחל ויוסף, שרחל נשאה באיסור.

אבל באמת יש ראייה ברורה, שלא הייתה חטא בנישואיה כלל, דהא אמרו חז"ל (עבודה זרה נד:): הרי שבא על אשת חצירו, דין הוא שלא תתעבר, אלא עולם כמנהגו נוהג והולך, ושומרים שקלקלו עתידין ליתן את הדין ע"כ. ואם כן הא חיינת את הם נולדים בדרך הטבע, אצל להעשות נס להפקד שלא בדרך הטבע, בודאי שלא יעשה זאת ה' בנישואי איסור. וכיון שרחל הייתה עקרה, ונפקדה בצנים, על כרחך שזה מופת חותך, שאין בנישואיה שום איסור.

וגר אדה דזהו שאמרה רחל ליעקב, הבה לי צנים ואם אין מתא

והנה על השפחות בלהה וזלפה ובניהם, ליכא שום פגם, וגם על לאה שנשא בראשונה, ליכא איסורא, אלא על רחל שנשא לאחרונה. ולכן אמר, פן יבוא והכני 'אם' על צנים, שחשש רק על עצמו ועל רחל, שרק עליהם יש פגם ולא על האחרים. וזהו פן יבוא 'והכני' על עצמו, 'אם' על צנים, זה רחל. אמנם צהיות שכאשר ניתן רשות למשחית אינו מצחין בין טוב לרע (בצא קמא ס.), ואם יהיו כולם ביחד, אז יוכל המשחית לפגוע בכלם, על כן התחכם יעקב, ויחך את העם אשר אמו לשתי מחנות, שיהיה רחל עם יעקב במחנה אחת, ושאר הצנים במחנה שניה. ויאמר אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו, היינו המחנה שימנא בו הפגם לחול, מכל מקום המחנה הנשאר יהיה לפליטה, על כרחו, שהרי צהם לא נמנא שום סיג ופגם. [שוב ראיתי כן במלא העומר].

ולבן נתן את השפחות ואת ילדיהן ראשונה ואת לאה וילדיה אחרונים, ואת רחל ואת יוסף אחרונים, והוא על דרך דאיתא בגמרא (ראש השנה טו.) אמר רב חסדא מלך וליצור, מלך נכנס תחלה לדין שנאמר (מלכים א ח-ט) לעשות משפט עבדו והדר משפט עמו ישראל. מאי טעמא

אלה לך, הלא אמרת עם לכן גרתי, ותרי"ג מלות שמרתי, וכעת אני רואה שנשאת שתי אחיות, ומי אלה לך. ועל זה השיבו כי אין איסור בנישואיהם, והראיה על זה המה הילדים אשר חנן אלקים את עזדך, האלקים חנן אותי בהם במתנת חנם, ולא דדרכי הטבע, ומזה מוכח כי אין צהנשואין הללו שום איסור. [שוב ראיתי כן צפרדס יוסף (אות לה) בשם ספר מיני תרגומא].

אנכי (צראשית ל-א), כי רחל חששה גם כן שמא יש איסור בנישואיה, ורשעים צחייהם קרויין מתים (ברכות יח.), ורק אם יפקדה ה' צננים, אם כי היא עקרה, אז תהיה זאת לה לראיה, שאין צוה שום חטא ועון. ועל כן אמרה, הבה לי צנים, ואם אין מתה אנכי, חוששת אני לציאת איסור, ומתה אנכי.

ולכן כאשר ראה עשו את הנשים ואת הילדים, אמר ליעקב, מי

בסעודת הודאה ביחד עם סעודת היולא של אמו הרבנית מסאמבאטעהלי ע"ה

ליל עש"ק פרשת וישב - ערב חנוכה תשי"ע לפ"ק - בעיה"ק ירושלים תובכ"א

נגעה אל הזולת אסור עליו לשמות בה, אלא אדרבא, עליו להשתתף בצער. וזהו איפוא הכוונה שבפסוק, שוש אשיש בה, בזמן של הוי"ה, היינו מדת הרחמים, כאשר ניתן לי שפע טובה, אזי ראוי אני לשמות וגם לשמח אחרים, שוש אשיש. אבל חגל נפשי בצלקי, בזמן מדת הדין, כאשר נגעה אלי הרעה, אזי רק אני שמח, שכן חייב אדם לצרך על הרעה כשם שהוא מצרך על הטובה. אולם אחרים אי אפשר לשמח, שכן על הזולת אסור לשמות באסונו ע"כ ודפח"ח.

אודה ה' מאלד צפי וצחוק רבים אהללנו, כי יעמוד לימין אציון להושיע משופטי נפשו (תהלים קט-ל). ויש לומר דמנהג ישראל בחולה שנתפא לעשות סעודה לרבים, סעודת הודאה. וצריך להצין טעם הדבר שעושין סעודה לאחרים בעת הודאה. וגראה על פי מה שאמר הכתוב (ישעיה סא-י) שוש אשיש בה' חגל נפשי בצלקי, ופירש בעבודת ישראל, כי צחמת חייב אדם לצרך על הרעה כשם שהוא מצרך על הטובה (ברכות נד.). אך צמה דברים אמורים, אם הרעה נגעה רק אליו, אבל אם

(שנת לב.) לעולם יתפלל אדם שלא יחלה, שאם יחלה אומרים לו הבא זכות והפטר ע"כ. ואמרו (סם) עלה למטה ונפל, יהי דומה צעימיו כמי שהעלוהו לגרדום לידון, אם יש לו פרקליטין גדולים ניזול, ואם לאו אינו ניזול, ואלו הן פרקליטין של אדם, תשובה ומעשים טובים ע"כ. ואם כן בעת נרה שופטים את נפשו אם יזכה להנצל, וכאשר יצא ממנוקתו, הוא מודה לה' שהושיעו משופטי נפשו, ועמד לימין אביו להצילו.

ויש לומר דעיקר הזכותים של האדם הוא זכות חסד והצדקה שעושים עם אחרים, וכמו שאמרו (שנת קנא:) כל המרחם על הצרות מרחמין עליו מן השמים שנאמר (דברים יז-יח) ונתן לך רחמים ורחמך והרבך ע"כ. והיינו שהקצ"ה משלם מדה כנגד מדה, כמו שהוא עושה חסד לאחרים שאין הוא מכירם כלל, כן יעשה ה' גם עמו. ועוד גם זאת, כי בצאת התורה והעבודה שלנו חלושה מאד, ואיפה יש לנו תורה לשמה, לשמור ולעשות, ואיך התורה מתוך הדחק כדרכה של תורה. וכמו כן העבודה של תפלה, רחוקים אנו מהדציקות של העומד להתפלל לפני המלך. אבל צדקה וחסד יש חשיבות גם כשהם שלא לשמה, כיון

ובצתה כאשר הושיע ה' לאדם ויצא ממנוקתו, והוא שמח בטובת ה', לכאורה לשמחה מה זו עושה, הלא גם עד עתה היה צריך להיות שמח, דחייב אדם לצרף בשמחה על הרעה כשם שמצרך על הטובה. אך עד עתה היה יכול להיות שמח רק לעצמו, ועתה ניתוסף שמחה לחבריו וידידיו, שהיו מצטערין בעת נערו. ואם כן עיקר השמחה הוא צמה שנוגע לידידיו שהיו עצבים עד עתה, ודבר זה היה מכאיב גם לו. על כן עושין סעודה לחבריו וידידיו שהצטערו עמו, כי זה צריך להיות עיקר שמחתו, שמעתי גם הם שמחים.

ולכן בעת שמושיע ה' להאדם מנחתו, והוא שמח ומודה לה', אין זה על שמחתו הפרטית, כי הוא לעצמו היה מצרך גם על הרעה, אם חסד אשירה, ואם משפט אשירה, ומה שבעת ישועה אודה ה' מאד צפי, הוא משום שאז צחוק רבים אהללנו, שהרבים היו כואבים עד עתה בצרתו, ועתה הם שמחים, והוא שמח בשמחתם.

ואמר כי יעמוד לימין אביו להושיע משופטי נפשו, שאמרו חז"ל

בפרשת השבוע, ויחלוס יוסף חלוס ויגד לאחיו וגו', ויוסיפו עוד שנוא אוחו על חלומותיו ועל דבריו (לו-ה). ויש להבין כפל הלשון על חלומותיו ועל דבריו, דלכאורה היינו הך. ורש"י פירש על דבריו, על דבתם רעה שהיה מציא לאציהם ע"כ. — ויחלוס עוד חלוס אחר וגו', ויקנאו בו אחיו, ואציו שמר את הדבר (לו-ט). ויש להבין למה בחלוס השני, הוסיפו קנאה על שנאתם, ומאי אולמא חלוס השני מהראשון.

וזרעה בהקדם דברי מוסר על שמירת הדיבור, שאמרו חז"ל (חולין פט). מאי דכתיב האמנם אלם (תהלים נח-א), מה אומנתו של אדם בעולם הזה יעשה עצמו כאלם. כי זה אומנות שצריכין ללמוד ולהתרגל להיות שומר פיו ולשונו, שלא יכשל בלשון הרע ורכילות שקר וגניבת דעת, ואונאת דברים אף שהוא צדק הלצה. וכל האיסורים התלויים בדיבור נוגעים לאיסורי דאורייתא ממש, לא כמו בשאר איסורים, כגון חילול שבת, שרובא דרובא נכשלים רק באיסורי דרבנן גדריס וסייגים.

ואמרו (שם) עוד, יכול אף לדברי תורה כן, תלמוד לומר נדק

סוף כל סוף החיה בהם העני, ומדת החסד והנדקה זה לא נשתנה מימי קדם, שלא מעכב בה הכוונה אלא עיקרו העשיה.

ובמו ששמעתי לפרש המשנה (אבות ב-א) על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים, דתורה ועבודה הזכיר צאות ה', על ה'תורה ועל ה'עבודה, ולא כן בגמילות חסדים. כי חשיבות התורה ועבודה הוא רק צנעטית לשמה, והעולם קיים רק על התורה והעבודה הידוע, וכמו שגרמזו צאות ה' (דקאי על דבר ידוע, עיין שבת פח.). אבל בגמילות חסדים בכל אופן שהוא יש בו קיום העולם. ולכן זכות זה של גמילות חסדים עומדת להאדם בכל עת ובכל דור, כי זה עומדת להאדם גם כשעשהו שלא לשמה.

וזדהו שאמר, שהוא מודה לה' על ישועתו, כי יעמוד לימין לאציון, בזכות שהאדם הנושע היה עומד לימין אציון, וזכות החסד שעשה עם אחרים, עמדה לו, להושיע משופטי נפשו, להיות לו לפרקליט בשעה שדנו אוחו, וחיפשו זכות להושיעו.

הדין. ויש לתמוה, מה ענין זה לראשיתו של הפסוק יוצר הרים וצורא רוח. זרם, עלול אדם לומר לפשו, מה משמעות וערך יכול להיות למלה שאין בה ממש, שאין רואים אותה ואין ממששים אותה, אומר לו איפוא הנביא, הצט וראה, 'הנה יוצר הרים', האלקים זרא הרים גבוהים וענקים, שהם הממש הגדול ביותר בעולם, 'וצורא רוח', הוא זרא גם את הרוח שאין בה ממש כלל, ואף על פי כן זאה רוח זלתי ממשיית וזלתי נראית זו ועוקרת את הרי הענק משורשם, 'ומגיד לאדם', עוזדא זו כשלעצמה כזר אומרת לו לאדם 'מה שיחו', מה טיבו של דיבור, שאף על פי שאין רואים אותו ואין זו ממש, זכל זאת עשוי הוא להחריז עולמות גדולים ושלמים ע"כ.

וגודל חשיבות ועוצם כמו של דיבור, יש לנו ללמוד מחלוס, שאמרו חז"ל (זרכות נה). חלמא דלא מפשר [שלא פתרוהו], כאגרתא דלא מקריא [לא טוב ולא רע, שכל החלומות הולכין אחר הפתרון] ע"כ. ואמרו (שם נה): עוד, שסיפר רבי זנאה, כ"ד פותרי חלומות היו זירושלים, פעם אחת חלמתי חלוס והלכתי אלל כולם, ומה שפטר לי זה לא פתר לי זה,

תזכרון ע"כ. והיינו לנלל כל רגע לתורה, וזכל דיבור ומלה זתורה מקיים מצות עשה דאורייתא, ותלמוד תורה הוא מהזכרים שאין להם שיפור, ועולה כנגד כולם (פאה א-א), ומטו ממשייה של החפץ חיים זז"ל, שאפשר לדבר ז' מאות מלים זמשך דקה אחת, ולכן תלמוד תורה כנגד כולם. ולעומת זה מוזן חומר המזבטל אפילו דקה אחת מלימוד תורה, שמזבטל ז' מאות מצות. וזהו יתרון האדם על כל שאר בעלי חיים, שיש זו מעלת 'מדבר'.

ובבינה לעתים כתז לפרש הפסוק, מוצא שפתוך תשמור ועשיית וגו', נדבה אשר דזרת זפיך (זכרים כג-כד), והיינו שיש לשמור כל דיבור שמוציא זשפתיו, שלא יכשל זה זאיסור להמריד זו את קונו, כי יש לו לזכור 'נדבה אשר דזרת זפיך', שכל מה שיוכל לפתוח פיו ולדבר, הרי זה חסד ונדבה שקיבל מאת ה', ויש לנללו רק לדברים זזקדושה ע"כ.

ואיתא זגמרא (חגיגה ה): על הפסוק, כי הנה יוצר הרים וצורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו, (עמוס ד-יג), אפילו שיחה קלה זזין איש לאשתו מגידים לו לאדם זשעת

ודיבור ידק גם על ענין קצר המציאות, אך הגדה לא תדק רק על דברי סיפור נמשך וארוך עד גמר המכוון ע"ש. והיינו שלא רק שסיפר להם חלומו, אלא האריך לבאר חלומו ולפתרו לטובה. ולכן וישנאו אותו על חלומותיו ועל דבריו, כי החלום בעצמו הוא כאגרתא דלא מקריא, אך על דבריו שהוסיף לפתרו על מדת מלכותו, על זה שנאו אותו, כי עוד קודם שהם יפתרו החלום כראונם, קדם הוא לבארו לטובה.

ויעקב אבינו צעת שמעו החלום, הצין שהוא כנגד רוחם של בניו, להיות נכנעים תחת האח הקטן. ולדבר דיבור כנגד החלום, גם כן לא רצה, שהחלום הולך אחר הפה, ולא רצה צדיטולו. על כן שמר דיבורו, ואמר רק בלשון שאלה, הווא נבא אני וכו', ואציו שמר את 'הדבר', שמר את הדיבור שלא יאמר מלה יתירה שיש צוה ציטול החלום. ולכן ויקנאו בו אחיו אז ביתר שאת, מפני שראו שיעקב שומר את הדבר, והצנינו צדיבורו של יעקב שאינו מבטל את חלום יוסף.

עוד יש לומר בטעם שבחלום השני נתגברה השנאה ביותר, דאיתא

וכולם נתקיימו צי, לקיים מה שנאמר כל החלומות הולכים אחר הפה ע"כ. ואמרו (שם נ"ו): הרואה נהר בחלום, ישכים ויאמר הנני נוטה אליה כנהר שלום, קודם שיקדמנו פסוק אחר כי יבוא כנהר צר ע"כ. הרי לנו שיש כח בנפשו של אדם, שהדיבור פועל להשפיע על החלום באיזה אופן יתגשם, לטוב או לרעה. ומצינו כיצא זה בגמרא (ברכות ז'). אל תהי צרכת הדיוט קלה בעיניך ע"ש. והכתוב אומר (ויקרא י"ז-ד) לא תקלל חרש, וכתב בתשו' הרשב"א (ח"א סימן תח) דמזה יש להוכיח שלדיבור יש כח פועל בטבע, שאם אין ממש בקללה לא היתה התורה אוסרתה ע"ש.

ולכן יוסף כאשר סיפר להם חלומו, אשר החלום בעצמו לא מעלה ולא מוריד, כי יש לפרשו בכמה אנפין, וכל החלומות הולכין אחר הפה, ובקל יוכלו האחים לפתור אותו לרעתו, על כן הקדים יוסף גם לפתור את חלומו לטובתו שמורה על מלכותו, קודם שיקדמנו פתרוניתהם. ולכן אמר הכתוב, ויחלום יוסף חלום 'ויגד' לאחיו (לז-ה), ומבואר באלשיך (פ' ויגש) על הפסוק ויגידו לו לאמור עוד יוסף חי (מה-כו), דאין ספק כי יש הפרש צין אמירה ודיבור להגדה, כי אמירה

עד עשרים ושחיס שנה, כשירד יעקב למצרים ע"ש. ולכאורה חלום יוסף נשנה, ורימו ה' שממהר לעשותו, וגם זה היה רק עד אחר כ"ב שנה, ויתכן שבחלום טוב שלא נשנה יש לפנות אפילו יותר מזה, גם לשנים מרובות. — ועיין בגמרא (גיטין פח.) דמהרה דמארי עלמא, תמני מאה וחמשין ותרתין הוא ע"ש. ופירשו מה שאנו מתפללים, שיצנה בית המקדש 'במהרה בימינו', שלא יחשוב את 'המהרה' לפי חשבוננו, אשר אלף שנים צעייך כיום אחמול (מהליל 5-7), אלא שיהיה המהרה בימינו דייקא, לפי חשבון בני אדם, ולא מהרה דמארי עלמא.

ונסיים צבקשתו של דוד המלך, אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שצחי צצית ה' כל ימי חיי, לחזות בנועם ה' וגו' (מהלים כז-7). ולכאורה הרי האדם טרוד צפרנקתו, ואיך יוכל להיות שצחו צצית ה' כל ימי חיי. ומה גם דוד מלך ישראל אף שהיה טרוד צהנהגת הכלל ישראל. אף צאמת גם האדם שרוב שעות היום אינו מצוי צצית דירתו, וטרוד על המחיה צצית עבודתו ומקחרו, מכל מקום כאשר ישאלו אותו איפה הוא אדריסתו, אז יאמר הכתובת של צית דירתו, כי זהו העיקר אללו, וצית

צגמרא (צרכות נה:) אמר רבי לוי לעולם יצפה אדם לחלום טוב [שיתקיים] עד כ"ב שנה, מנלן מיוסף וכו' ע"ש. הרי לנו שגם אם החלום הוא אמת, מכל מקום יתכן שיתקיים רק לאחר זמן מרובה. ואולי חלום יוסף רומז רק על דורות שלאחריהם, צצניו של יוסף וצנייהם של השצטים, אשר צרא כרעא דאצוה, אצל לא על הם עצמם. אמנם מצינו צחלום פרעה, שאמר יוסף, ועל השנות החלום אל פרעה פעמים, כי נכון הדבר מעם האלקים, וממהר האלקים לעשותו (מא-צ). ומצואר מזה דהשנות החלום מורה שאינו מקרי אלא מוחזק ואמיתי, וכמאמרם (צרכות נה:) שלשה חלומות מתקיימין וכו', אף חלום שנשנה שנאמר ועל השנות החלום פעמים כי נכון הדבר מעם האלקים. ועוד גם זאת שמורה כי ממהר האלקים לעשותו. (ועיין צמורה תמימה שם אות ד.) ואם כן השנות החלום של יוסף, חוץ ממה שמורה שיתקיים, עוד יתקיים זאת צימיהם, ולכן ויקנאו צו אחיו, שהם עצמם יצטרכו להשתחוות לו צזמן קרוב כעצד לאדוניו.

ובאמת צגמרא שם יליף מיוסף, דיצפה לחלום טוב עד כ"ב שנה, שלא נתקיימו השתחוואות הללו

לצעלי מסחר ועשירים, מקומות מורחבים ביותר, והנוחיות שם שונה לגמרי משאר הנוסעים. וכמוזן שכרטיס למחלקה זו עולה במחיר יותר גדול. ונתהוה פעם באדם שנסע לראשונה, וקנה לעצמו כרטיס זול, ונתנו לו מקום לישיב בפשוטי העם, והיה קשה לו לישיב שם בצפיפות, וראה במחלקה האחרת שיש שם עוד מקומות פנויים, וביקש רשות לישיב שם, והוא מוכן לשלם העודף, וישנו את מקומו למחלקה הזו. והשיבו לו, כרטיס לכאן אי אפשר לקנות רק למטה, כאן ברכיע אי אפשר לקנות, וחזור לישיב במושבך.

והצבויש' מוזן, התקן עמך
 בפרוזדור כדי שתכנס
 לטרקלין (אבות ד-טו), רק כאן למטה
 יכולים להרכיש מקום נכבד למעלה,
 אבל ברכיע אי אפשר לקנות עוד.
 ורק מי שטרם צבר שבת יוכל שבת
 (עבודה זרה ג.). ולעתיד כל אחד ואחד
 נכוה מתופתו של חבירו, איז לה
 לאותה בוסה איז לה לאותה כלימה
 (בבא בתרא עה.). ויתן ה' שנוכל לתקן
 הכל בעוד מועד, ויטהר את לבבנו
 לעבדו באמת ובלבב שלם, למען לא
 נבוש ולא נכלם לעולם ועד.

מסחרו הוא רק הטפל, ושוהה שם רק בשביל הצורך. וכמו כן אלל יהודי צריך להיות צית ה' עיקר מקום דירתו, הצית המדרש הוא דירתו הקבוע, ומה שהוא נמצא חונה לה, הוא רק מאונס גשמיות חומר העולם. ועל זה יש לבקש שירגיש שצית ה' הוא מקום שבתו, ודירתו העיקרית.

וישוב הוסיף, לחזות בנועם ה', כי יתכן לישיב בישיבה, והוא על אפו וחמתו, יושב בעל כרחך על פי פקודת אבותיו. אלל העיקר הוא שיזכה לחזות בנועם ה', להרגיש הנעימות בעבודה הצורה. ובפרט אלל בחורים נעירים, אשר שנים הללו הם העיקר והיסוד למשך כל ימי חייהם, והחורה והעבודה ותיקון המדות שקונה בשנות הצחרות, הם עומדים לו בימי העמידה, כמה יש לו לבקש מאת ה', 'והערב' נא ה' אלקינו את דברי תורתך, לזכות לטעום העריצות והנעימות שבתורה, ואז ישאוף להיות שבתו צצית ה' כל ימי חייו.

ואסיים בעובדא של מוסר ששמעתי
 לספר, כידוע יש על
 העראפלאן כמה מחלקות וסוגים, סוג
 מקום ישיבה לפשוטי העם, וסוג

בסעודה שלישית פרשת וישב - חנוכה תשי"ע לפ"ק
בעיה"ק ירושלים תובכ"א

על פי שטעה בעשו וחשבו לצדיק, מכל מקום ציעקב לא היה ספק והיה תמיד צין עיניו יושב אוהל, אחוז מעשה אברהם, ואיך אפשר שהוא יהיה הנדחה. אבל זה עצמו היה טעותו של יצחק, כי ראה יעקב לא מש מאלה תורתו, אם כן זה לא יגיע לעולם למדרגת אברהם שדר צין רשעים, ואף על פי כן השיג מעצמו הבורא צ"ה, ולכן אינו ראוי לצרכתו, אבל עשו ההולך צין גדודי רשעי עולם לטטים ועושים כל רע, אפילו הכי מעשר התבן והמלת, זה ראוי לצרכת אברהם.

והנה ה' יען לצרך את יעקב בצרכת אברהם, והצרכה חלה עליו גם צרוך יהיה, אבל על כל פנים עדיין היה כלי חסר, שלא נסה לדור צין הרשעים ולעמוד בתמימותו בכל זאת, וצא עשו והשלימו, כי על ידי וישטם עשו את יעקב, צרח אל לצן וגר עמו עשרים שנה, ואחר כך ויצא יעקב שלם (לג-יח) משם, כי רק זה היה חסר, ועל ידי גרמתו של עשו נשלם. והתחרה עמו ואמר, עם לצן גרתי ואחר עד עתה, ותרי"ג מלות

אלה חולדות יעקב, יוסף צן שבע עשרה שנה היה רועה וגו' (לז-ז). וצרש"י פירש דקאי על המאורעות של יעקב, ותלה אותם ציוסף מפני כמה דברים, אחת שכל עצמו של יעקב לא עבד אלל לצן אלל צרחל, ושהיה זיו איקונין של יוסף דומה לו. וכל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף, זה נשטם וזה נשטם, זה אחיו מצקשו להרגו וזה אחיו מצקסים להרגו (צ"ר פד-ה) ע"כ. ואכתי צריך ציאור למה הזכיר זאת בצרשה זו דייקא. — גם להצין, למה סיבצ ה' ככה ציוסף הצדיק הוצרך לירד למצרים מקום ערות הארץ לשנים מרובות. ואם זה כדי שיתקיים החלום שיתעלה להיות משנה למלך, אכתי לא היה צריך להתיימר עבור זה להיות צצית האסורים, וכמה דרכים למקום איך להעלותו על ראש הפסגה.

וגראדה על פי מה שכתב צתורת משה (ריש פרשת וישלח קכט). דיש לחקור מה ראה יצחק לצרך את עשו ולדחות את יעקב, הרי ידע כי ציצחק יקרא לך זרע ולא כל יצחק, נמצא אחד מהצנים שנדחה, והנה אף

זהותם מעורבים בגויים, ואין להם הכלי לצרכת אברהם. לא כן יוסף שהיה נזיר אחיו, פרישא דאחוי, שנבדל מאחיו, להיות צמנרים, ושם היה בן פורת יוסף עלי עין, בנות נעדה עלי שור (מט-כז), היו נועדות להסתכל ציפיו, והוא לא נשא עיניו למעלה להביט בהן (תרגום יונתן), על כן הוא מתאים ביותר לקבל ברכות אבין.

ובזה נראה לבאר מה שמצינו בפטירתו של יעקב שצאו האחים ליוסף וציקשו, אנא שא נא פשע אחיך וטמאתם כי רעה גמלוך וגו'. ויאמר אליהם יוסף אל תיראו וגו', ואתם חשבתם עלי רעה אלקיים חשבה לטובה, למען עשה כיום הזה (י-יז). ויש לומר כי הנה יוסף היה אז שבע עשרה שנה, והנה חולם, אשר תקובינה אלומותיכם ותשתחווין לאלומתי (לז-יז), והשמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחווים לי (לז-ט). והוא הוא הברכה שנתברך יעקב מאביו, הוא גביר לאחיך וישתחוו לך בני אמך, אבל הוא אינו כלי עדיין לצרכה זו, על כן אחר זה נגרם תיכף להיות נרדף מאחיו עד שמכרוהו למנרים, והם גרמו שם לעלייתו להעשות כלי לקבל הברכה.

שמרתי, ועתה נשלמה הצרכה לגמרי ע"כ. והארכנו בזה בשבוע העל"ט.

ובעתה יש לומר דכן היה גם ציוסף הצדיק, שהוא זכה ביותר מכל אחיו לקבל מיעקב אותה הברכה שנתברך מאביו, יעבדוך עמים וישתחוו לך לאומים, הוא גביר לאחיך וישתחוו לך בני אמך (בראשית כז-כט). וכמו שאמר יעקב ליוסף, ברכות אבין גברו על ברכות הורי וגו', תהיין לראש יוסף ולקדקד נזיר אחיו (שם מט-כ). אמנם יוסף לא היה כלי לקבל ברכה זו, שהרי לא השיג צעבודתו מדריגת אברהם ויעקב שעבדו את ה' בקרית חולות בין הגויים. ולכן כמו שהולרך יעקב להיות פרוש מבית אביו כ"ג שנה, ולהתגורר בין גויי הארץ, ובאופן זה יתעלה בצדקתו, כן היה לריך גם יוסף להיות צמנרים ערות הארץ כ"ג שנה. וכל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף, וסיבת שניהם שוה, להתהוות כלי שלימה שיוכלו לקבל ברכת אברהם.

וזדהו שהדגיש יעקב בצרכתו ליוסף, תהיין לראש יוסף ולקדקד נזיר אחיו, והיינו כי הסיבה שהוא זכה לצרכה זו יותר משאר אחיו, כי הם לא הגיעו למדריגה זו לעבוד ה'

מזינתו, אחר שצעים שנה שיושב צבית שם ועבר על התורה והעבודה, ועברו כבר רוב שנותיו, ואמרו חז"ל (יומא לא:): כיון שיאלו רוב שנותיו של אדם ולא חטא, שוב אינו חוטא. לא כן יוסף היה בן שבע עשרה שנה, יניק וחכים, נתון במקום טומאה ערות הארץ, וצבית אדונו יש פריצה האורבת עליו יום יום, ואיך יוכל לישב בקשרי מלחמה על כל שעה ורגע.

וְלִבְנֵי כאשר ראה ה' גדול חפצו להתקיים בקדושתו, שעושה כל מה שצדו, ריחם ה' עליו ונמנע לו נסיונותיו, ונתן אותו צבית האסורים לשנים מרובות, ואין לו עוד נסיונות מהבנות נעדה עלי שור, אי אפשר לו להסתובב בחוצות, אלא יושב לו צד' אמותיו ועוד את ה', עד שגם יוסף הרגיש הטובה הנפלאה שעשה עמו ה' בזה, והיה שמח וטוב לב, ששנות נעוריו המסוכנים הוא יושב צדד, ורק אחר שנעשה שלשים שנה הושיאו ה', ונתמנה תיקף למשנה למלך, והוא ברשותו, ולא חנוט עוד משום אדם, וצלעדו לא יריס איש את ידו ואת רגלו, וכבר היה ברשות עצמו להיות פרוש בקדושה כפי מה שראה אלל אבותיו.

וזדו שאמר להם יוסף, הן אמת שאתם חשבתם רעה, אבל דבר זה עצמו אלקים חשבה לטובה, ומהו הטובה, למען עשה כיום הזה, שאוכל להגיע להיות מלך, ויתקיים צי יעדוך עמים וגו', הוי גביר לאחיק, אי אפשר היה להתקיים צלי זה שהייתי מתגורר כ"צ שנה צמזרים דוגמת יעקב אבינו, ולמען עשה כיום הזה, הוצרכתי לעבור כל זאת. וגם נרמזו צו, למען עשה כיום 'הזה', צגמטריא י"ז, שיוכל להעשות מה שחלמתי צהייתי בן שבע עשרה שנה, הוצרך להיות כל זאת, והאלקים חשבה לטובה.

וְהַגִּדָה יוסף אחר שעמד צנסיון צבית אדונו, נתגלגל לו על ידי זה שנתנוהו צבית הסוהר מקום אשר אסירי המלך אסורים (לט-כ). ולכאורה זו תורה וזו שכרה, עבור ששלטו על יארו כדי לעשות רצון קונו, יצטרך לישב צבית האסורים י"צ שנה, אמתמה. אבל צאמת גם צזה אלקים חשבה לטובה, כי הנה יוסף היה צריך להיות כ"צ שנה צמזרים, כמו יעקב שהיה כ"צ שנה צבית לצן. אמנם חילוק רב יש ציניהם, כי יעקב היה בן ע"ז שנה צשעה שהוצרך לצרוח

בסעודה שלישית פרשת מקץ - חנוכה תשי"ע לפ"ק

וטבוח טבח והכין (מג-טו), אות אחרון
מחיצת טבח הוא ח', עם חיצת והכין,
תמצא אותיות חנוכה ע"כ. וצדמסק
אליעזר הביא מדרש, טבוח טבח
גימטריא מספר מ"ד, כמנין נרות של
חנוכה ע"כ. ויש להבין ענין הרמו
צפסוק זה דוקא, ומה ענין הך קרא
לחנוכה.

וּנְרָאָה דהנה יום השבת משבת
ואומר, טוב להודות לה'
וגו', להגיד צוקר חסדך ואמונתך
בלילות (תהלים 33-3). והענין הוא, כי
לכל אדם יש עליות וירידות צמשך ימי
חיו, ישנם ימים ששמש ההללחה זורח
אלנו, וזהו צחי' צוקר, שאור השחר
מוסיף והולך. וישנם זמנים של זער
והסתרת פנים, ימי חושך ואפילה,
שקעה עליו החמה, והוא שרוי בצער
ויגון. ויש לאדם להלל לה' תמיד,
ולקבל הכל בשמחה וטוב לב, כי מאתו
לא תלא הרעות, וכל מה דעבד
רחמנא לטב עביד, אלא שקצרה שכלנו
להבין ולהשיג דרכי ה', וחסד ומשפט
אשירה (תהלים קא-א), אם חסד אשירה
אם משפט אשירה (ברכות קא:). ועל
זה אמר דוד, ממזרח שמש עד מבואו

אנו עומדים כעת בשבת חנוכה, אשר
שניהם ענינם אחד, על שבת
נאמר, מזמור שיר ליום השבת, טוב
להודות לה', ויום השביעי משבת
ואומר. וכמו כן חנוכה נקבע להלל
ולהודות. — קיימא לן הדלקה עושה
מנחה, ולא הנחה עושה מנחה (שבת
כב:), ולרמוז דלא די בהנחת הנר
חנוכה על פתח ביתו, אלא יש להדליק
ולחמם גם את עצמו ונשמתו צנרות
אלו, שישפיע עליו אור בעבודתו לקונו
ית"ש. — וגם קיימא לן דמדליקין מנר
לנר (שם), היינו שמהנרות הללו ידליק
גם נרו, נר ה' נשמת אדם (משלי
כ-כ), ונר מנחה ותורה אור (שם ו-כג).
— עוד אמרו (שם), אמר רבא היה
תפוש נר חנוכה ועומד, לא עשה ולא
כלום. והוא לרמוז שאם הנרות חנוכה
לא משפיעים על האדם להיות מוסיף
והולך בעבודתו, והוא תפוש נר חנוכה
ועומד על מקומו, לא נשתנה אחר
הדלקתו ממה שהיה מקודם, לא עשה
ולא כלום.

בַּשְּׁלֵטִי הגבורים (שבת פ"ג) כתב
ח"ל, צרוב השנים חנוכה חל
צפרשת מקץ, וקבלתי שרמזו צפסוק

ככסיל וצער, שאי אפשר לנו להבין דרכיו, אבל צודאי הכל לטובה, ויבא יום שיאיר עליו השמש, ויכיר חסדי ה' שהיה לטובתו.

ויוסף הצדיק היה צימי הנעורים צאיגרא רמה, אוחו אהב אביו מכל אחיו, ומסר לו כל מה שלמד משם ועבר. ושׁוּב ירד לצירא עמיקתא, שנתהפך עליו הגלגל ציום אחד מרגע לרגע, עד שלעצד נמכר יוסף, למנרים ערות הארץ, ושוהה צצית האסורים י"ב שנה, עד ששׁוּב נתעלה למשנה למלך צמנרים. ומכל מקום לא עזב אמונתו לרגע, והיה מודה ומשבח על הרעה כשם שמצרך על הטובה, והיה שרוי צשמחה צמנצו המדוכא, וקיבל על עצמו צאהבה דרכי ה'.

ובאשר נולדו לו הצנים, ורצה לנצח חסד ה' עמו לדורות, קרא שם הצכור מנשה, כי נשני אלקים את כל עמלי ואת כל צית אבי (מא-נא). והיינו שגם צעת העמל, צשעה שהיה מדכה ונכאה, עזר לו ה' שיוכל לשכות מנצו המרה. ולשכות גם מדריגתו הנעלה שהיה לו צימי קדם צצית אביו, ולא הצטער על ירדתו העמוקה, אלא היה יכול להצגבר על עצמו, לשכות כל העבר הטוב שהיה לו, ולקבל מנצו

מהולל שם ה' (מהלים קיג-ג), הן כאשר השמש של הצלחה זורח, והן צעת צואו, תמיד מהולל שם ה'.

ואנו קורין קריאת שמע, שמע ישראל הו"ה אלקינ"ו הו"ה אחד (דברים ו-ד), כי הו"ה הוא מדת הצסד, ואלקים הוא מדת הדין, ואנו מאמינים כי הן הו"ה והן אלקינ"ו, הו"ה אחד, הכל הוא חסד ורחמים. וזה אנו קורין צשכצך וצקומך, קריאת שמע של שחרית, וקריאת שמע של ערבית, כי לא רק כאשר השחר מאיר לנו הוא דבוק צאמונתו, אלא גם צערבית, כאשר שקעה שמש הצלחתו, הוא מתעצס צאמונה זו, כי הו"ה ואלקינ"ו, הכל הו"ה אחד.

זוה אנו אומרים, להגיד צבוקר חסדך, כאשר מאיר ה' להאדם צצחי צוקר, שרואה שמש הצלחתו זורח, אז יש להודות לה' ולהגיד חסדי ה'. ואמונתך צלילות, גם כאשר הוא צחי לילה, שהחשך יכסה ארץ, ומנצו אפל שאינו רואה חסד ה', אז יש להגיד אמונתך, להאמין בכל לצב שהכל הוא מה' לטובתו. ולהצבונן אז, מה גדלו מעשיך ה', מאד עמקו מחשבותיך, רק איש צער לא ידע וכסיל לא יבין זאת, אנו נגד ה'

השצטי י-ה צללא דמהימנותא, אלל יעקב אזינו מתוך שלום והשקט. וכעת הם רואים שנתעוררו עליהם דינים, חושדים אותם למרגלים אשר עונשו משפט מות, והורכרו להוריד גם את בנימין. וזערו של אזיהם יעקב נורא מאד, יוסף איננו ושמעון איננו, ואת בנימין תקחו, ואני כאשר שכלתי שכלתי. — ורצה יוסף להפיח זהם רוח של אמונה, ואמונתך צלילה, שיקבלו הכל צאהבה, כי הכל הוא מאת ה', ולהשפיע עליהם ממדריגתו, שעבד עליהם שנים רבות, על כן הזמינם לאכול עמו יחד, וכדרכי הדדיקים שענת אכילתם צרבים, הם משפיעים על כל הנלוים אליהם.

ובעת שהאדם מחזק עצמו צאמונת ה', אז מהפך את הערב שלו לצוקר, ולילה כיום יאיר כחשיכה כאורה (מהלים קלט-יב), שהכל שזה אללו לטובה, חסד אשירה ומשפט אשירה. וכאשר זוכה עוד יותר, אז לא רק שנעשה אללו צוקר, אלל צהרים, שאז מאיר השמש צתוקפו, המורה על ההצלחה היותר גדולה, כן הוא שרוי צשמחה גם צהיותו צגיא צלמות. — ועל כן אמר יוסף לאשר על ציתו, הבא את האנשים הציתה, וטבות טבת והכן, כי אחי יאכלו האנשים 'צצהרים',

צשמחה. — ושוב כאשר נולד לו בן השני, קרא אותו אפרים, כי הפרני אלקים צארץ עניי (מא-צב), שגם צעת עניו, הפרני אלקים, לא החזקתי זאת לעוני, אלל לחסד ה', שיצא יום ויתגלה טובתו האמתית.

ובבוז שציארנו כבר, מה שאמר פרעה על יוסף, הנמצא 'כוה' איש אשר רוח אלקים צו (מא-לח). וצתרגום צבר די רוח נצואה מן קדם ה' ציה ע"כ. והיינו שראה שורה על יוסף רוח נצואה, וזה לפלא, כי אין השכינה שורה לא מתוך עצבות וכו', אלל מתוך שמחה (שנת ל:), והוא יושב כבר צצית האסורים י"ב שנה, ואין יש צו השראת השכינה של נצואה, אין זה, אלל שגם צעת יושבו צצית האסורים לא נשתנה רוחו, והוא יושב שם צשמחה כמו צצית אזיו, וגם כי אלך צגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי. ועל זה התפלא ואמר, יתכן שישנם עוד צעולם אנשים עם רוח נצואה, אלל הנמצא 'כוה', צמצצ כוה, צישיצת שנים רבות צצית הסוהר, ילא ממנו איש אשר רוח אלקים צו, דבר זה לא נמצא עוד צעולם.

ודהנה כעת נתהפך הגלגל על אחי יוסף, אשר עד עתה ישבו

לא רק שיזכו שיאיר להם הלילה לבוקר, אלא יהיה להם כאור הנאורים. וכן היה באמת, שנתמלא לבם שמחה, וישתו וישכרו עמו (מג-לד), שהטיבו לבם ציין, 'וישכרו עמו', שנשתכרו במדתו של יוסף, לקבל הכל באהבה.

ובאשר יוסף הביט לאחוריו, על השנים הרעות שעברו עליו, הכיר למפרע טובת ה' עמו, שהגם שהאחים חשבו רעה אלקים חשבה לטובה, למען עשה כיום הזה להחיות עם רב (ו-ט), שהכל היה הכנה לירידת יעקב וצניו למנרים, שראוי היה יעקב לירד למנרים בשלשלאות של צרף, אלא שזכותו גרמה לו (שנת פט:). ומן השמים הזמינו לו כל זאת, כדי שיתעלה להיות משנה למלך במנרים, ולהקל צער אצו וצניו צירידתם. ומה גם לכבוש את הדרך בערות הארץ במדתו הקדושה של יוסף. ובסופו כשיאלאו ממנרים היה זאת גם בזכותו, היס ראה וינוס (תהלים קיד-ג), ובמדרש מה ראה, ארונו של יוסף ראה. ואיתא במדרש (צ"ר פד-ח), וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום (לו-ד), בשביל שיקרע לפניהם היס ע"כ. והיינו שגם ע"כ השנאה והקנאה מתחלתו, היה לסיבה שיתגלה טובתו בצרות הימים, שירד

למנרים, ויעמוד לזכות לצניו בקריעת ים סוף.

וגם האחים כעת כשירדו למנרים, והטעמו על מצבם, ליתן אותם כמרגלים, וליקח מהם שמעון, ושזב להוריד צנימין, וגם הכסף השזב באמתחותיהם, להתגולל עלינו ולהתנפל עלינו ולקחת אותנו לעבדים (מג-יח). לאמיתו היה זה צער של שוא, ולא דובים ולא יער, אין כאן מרגלים, ואין שום כוונה להזיק אותם ואציהם, אלא אחיזת עינים מיוסף, וטח עיניהם מראות. ודוגמת זה הוא אלל כל אדם, ה' יודע דרכו, ומסבב הכל לטובת האדם, אלא שאין אנו מצינים ומשיגים מחשבותיו. וכמו ציוסף לאחר כ"ב שנה נתגלה עומק ההשגחה העליונה, שהיה הכרח לטובתם לסבב כל זאת, כן הוא אלל כל אדם, יצוא יום שיכיר חסד ה' בכל צעד ושעל שעבר עליו בחייו, אין הכל היה לטובתו האמיתית.

ואיתא במדרש (צ"ר צג-ד) וטובות טבת והבן, אין והבן אלא שבת, אין מה דאת אמר, והיה ציוס השישי והכינו את אשר יציאו (שמות טו-ה), הדא אמרה ששמר יוסף את השבת קודם שניתנה ע"כ. וכן הוא במדרש רבה (במדבר יד-ג). והענין

ולכן יוסף צמנרים, וכמו כן יעקב צבית לבן, דקדקו על קיום מצות שבת, שזוהי קיבלו כח ועומם שלא להתערב עם הגויים ודרכיהם. — ומה שזכה יוסף, שגם צעת לילה היה מאיר לו הכל כלהרים, עד שהיה צידו להשפיע גם על האנשים שיאכלו עמו, הכל בא לו על ידי 'זהבן', שהיה שומר שבת צמנרים, וציוס הזה קיבל חיזוק על מעמדו ומצבו.

ובדבר הזה הוא גם כן מצות הדלקת נרות חנוכה, להאיר עיני בני אדם שהכל מושגח מאת ה', ולהוציא את בני אדם יושבי חושך, מאפילה לאור גדול, וכמו שכתב הרמב"ן (פ"פ בא) דזהו הענין שזוהי ה' לנו לעשות זכר לנו, כי מעת היות עבודה זרה בעולם מימי אנוש, החלו הדעות להשתבש בצמונה וכו', וכאשר ירצה האלקים בעדה או ציחיד, ויעשה עמהם מופת צשינוי מנהגו של עולם וטבעו, יתצבר לכל בטול הדעות האלה כולם, כי המופת הנפלא מורה שיש לעולם אלוה-ה מחדשו, ויודע ומשגיח ויכול וכו'. ובעבור כי הקצ"ה לא יעשה אמת ומופת בכל דור לעיני כל רשע או כופר, יזוהי ה' אותנו שנעשה תמיד זכרון ואמת לאשר ראו עינינו, ונעתיק הדבר אל צנינו, וצנייהם

הוא, דאיתא צרמנ"ן (פ' תולדות כו-ה) דהאצות קיימו כל התורה כולה רק צהיותם בארץ ישראל, ולא צחוץ לארץ. אמנם מצנינו ציעקב ששמר את השבת וקצב תחומין (צ"ר עט-ז), וכן מצנינו ציוסף צמנרים. ואפשר מפני שהיא שקולה כנגד כל המצות, לפי שהוא עדות על חדוש העולם. והיה עושה כן ללמד את צניו אמונת צריאת העולם, להוציא מלבם כוונת עבודה זרה ודעת המנרים עכ"ל.

וביאור הדברים, דהן אמת מצד עצם שמירת התורה, לא היה ענין לקיימם צחוץ לארץ קודם נתינת התורה. אבל מצות שבת שאני, והיינו כי צעת שהאדם מסובב עם עובדי עבודה זרה, אז צריך להתעצם ולהתחזק ציתר שאת, שלא להיות נשפע מהם ומדעתם. ועל זה יש עצה נפלאה, קיום מצות שבת, שמעיד כ"ד שעות ציום על אמונתו באלקים חיים, אשר ששת ימים עשה את השמים ואת הארץ, וזוהי יקבל חיזוק שלא לסקור מאמונתו. — עוד גם זאת, כי השומר שבת מעשות מלאכה, יש לו יום פנוי צשצוב להשקפה, להתצונן על חוצתו בעולמו, ולטכס עצה שלא להגרר אחר דרכי רשעי ה', ואיך להתמודד עם הנסיונות הצאים עליו.

הזוקק כפופים, והוא הגולל אור מפני חושך, והוא היוצר אור והחושך, והשם יתברך הוא הרופא חולים וכו'. וזהו עד שתכלה רגל מן השוק, שלא לאמור שהוא ח"ו ההרגל, רק אנו מודים שהוא מלך עולם ועד ולעדי עד ימלוך, והוא המחדש, וזהו מאמין שהנסים נסתרים אינם טבעיים, רק שהוא מחדש את העולם תמיד בכל עת ובכל שעה, רק לפעמים מחדש את הטבע כמו שקבע בהעולם שששת ימי בראשית, ולפעמים מחדש דבר חדש כגון נס נגלה, רק המודה בנס נסתר אזי הוא מודה שהוא מחדש תמיד אפילו הטבע הקבוע בעולם עכ"ד.

וזדו כוונת הכתוב, נר לרגלי דברך ואור לנתיבותי (מהלים קיט-קה), הנר של חנוכה מדבר לרגלי, אל מה שאני שקוע בדרכי הטבע שהכל הוא כרגילות, וזא הנס לעורר כי יש מנהיג להצירה, שצרכותו מרחיב וצרכותו מקצר, והכל הוא מתחת ידו. והנרות הללו הם אור לנתיבותי, להבין כי ה' מכין מצעדי גבר, ואין עוד מלבדו. והקצ"ה עשה נסים לא רק לאבותינו 'צימים ההס', אלא גם 'צומן הזה', יש נסים נסתרים, על נסיון ועל נפלאותיך שזכר עת. ולא נשאר לנו

לצנייהם לדור אחרון כו', ולא יהיה פתחון פה לכופר להכחיש אמונת האלקים וכו'. וסיים שם, ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים, שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה עד שנאמין בכל דבריו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, צין ברבים צין ביחיד, אלא אם יעשה המצות יצליחנו שברו, ואם יעבור עליהם יכריחנו ענשו וכו' עכ"ל"ק.

ובקדושת לוי (קדושה חמישית) כתב לבאר מאמרו (שבת כג.)

מנחתה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק, כי אם ח"ו אינו מאמין בנסים נסתרים, אזי הוא במחשבתו שכך הוא ההרגל, שציוס מאיר החמה, וצלילה מאיר הלבנה, וצלילה הוא ישן, וציוס הוא נעור, והמרצה בסחורה הוא מעשיר, וההולך למרחקים הוא מרויח, וכשהוא חולה לוקח רפואה, והוא סבור שכך ההרגל. אמנם כשרואה נסים נסתרים אשר מסר האל הצורא ברוך הוא גבורים ביד חלשים, וכמו מפלת המן, וכל שכן נסים נגלים. הוא רואה שאין העולם מתנהג בהרגל, רק שהשם יתברך הוא הממיר אקורים, והוא

הכל, ויש מנהיג להצירה, והוא מחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית כרצונו.

וְגַם אז בימי היוונים שעמדו על עמך ישראל להשכיחם תורתך, ואמרו כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל, צמה נטלו חיזוק להתחזק נגד זרם הזמן, והנגישות של האומות, למסור נפשים על התורה ומצותיה, גם זה הגיע להם מקדושת השבת, יומא דנשמתי, יום של התצוננות בחובתו בעולמו, שאין לו שום דבר בעולם מחייו, רק קיום מצותיו ית"ש. ויש לעמוד בקשרי המלחמה על דרכי ה' ותורתו.

וְלִבְנֵי אנו אומרים בהודאה, ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך, רומזו על השבת קודש, מהו שבת שמא דקודשא בריך הוא (זוה"ק ח"ב פא:), ועל ידי זה ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופורקן, כי יום השבת נתן להם כח ועוז שלא להכנע תחת ידי הרשעים. והתשועה והפורקן היא 'כהיום הזה', דא שבת קודש, כדאיתא במדרש (ילקוט רמז קמו) ויהי כהיום הזה ויצא הציחה לעשות מלאכתו (בראשית לט-יא), זה יום השבת, שהוא היום המיוחד שיש בשבוע.

רק להלל ולהודות, להגיד בצוקר חסדך, אבל גם אמונתך בלילות, להאמין כי הכל הוא לטובה.

וְלִבְנֵי הסמיך הכתוב, טבוח טבח והקן, לרמוז על חנוכה, כי נס זה עולה בקנה אחד עם מה שאמר יוסף, כי אחי יאכלו האנשים בצהרים, שיאיר להם חשכת לילה בצהרים, להכיר חסד ה' בכל עת וזמן, דזהו גם כן ענין קביעת זכר להנס של חנוכה, לזכור תמיד, שיש לעולם אלוה-ה מחדשו ויכול המחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית.

וְעַל זה רמזו חז"ל (שבת כג:) בגודל השכר של מקיימי מצות, ואמרו הזהיר במזוזה זוכה וכו', הזהיר בציצית וכו', ושוב אמרו 'הרגיל' בנר הויין ליה בניס תלמידי חכמים. והיינו כי בהזכרון להנס של נרות לא די צמה שהוא זהיר לקיימו כדינו בהידור, בשמן זית ופתילות יפות ומנורה יקרה, אלא צריך להיות 'רגיל' בנרות, ליקח ממנו לימוד על כל השנה כולה, ולהיות רגיל תמיד עם ההשקפה שמלמד אותנו הנרות. ולהיות נרות הללו נר 'לרגלי', שלא יתעוררו העיניים מהרגילות של הטבע, אלא להיות רגיל בהנר, לחיות עם ההכרה כי ה' מנהיג

על הטוב יזכר
ידידינו החשובים שהשמחה במעונם
שנדרכו להוצאת קונטרס הזה

* * *

הר"ר שמואל באדאנסקי נ"ו
אצל בנו הר"ר יודא נ"ו
לרגל הולדת בנו למזל טוב
* * *

הר"ר ישראל משה קאהן ע"ה
לרגל הולדת בנו למזל טוב
* * *

הר"ר משה שמואל מעזעי נ"ו
לרגל הולדת תאומות למזל טוב
* * *

הר"ר הערשל מענענבויים נ"ו
לרגל הולדת בנו למזל טוב
* * *

הר"ר יוחנן גרינבויים נ"ו
לרגל הולדת בנו למזל טוב
* * *

הר"ר שלמה זלמן לייפער נ"ו
לרגל הולדת בתו למזל טוב
* * *

הר"ר פנחס קנאפפלער נ"ו
לרגל הולדת בתו למזל טוב
* * *

הר"ר ישעי קיש נ"ו
לרגל הולדת בנו למזל טוב

הר"ר שמחה פריעדמאן נ"ו
לרגל אירוסי בתו הכלה תחי'
עב"ג בן הר"ר משה מאיער נ"ו
* * *

הר"ר יעקב חיים כ"ץ נ"ו
לרגל אירוסי בנו החתן דוד נ"ו
עב"ג בת הר"ר הערשל ראזענבערג נ"ו
* * *

הר"ר ישעי פאללאק נ"ו
לרגל נישואי בתו הכלה תחי'
עב"ג בן הר"ר משה ישראל פעלדמאן נ"ו
* * *

הרה"ג ר' בנימין ברייער שליט"א
לרגל הולדת בנו למזל טוב
* * *

הר"ר אהרן צבי עלבויגן נ"ו
לרגל הולדת נכדו למזל טוב
* * *

הר"ר יצחק ווייס נ"ו
לרגל הולדת בנו למזל טוב
* * *

הר"ר מאיר הערש בערגער נ"ו
לרגל הולדת בנו למזל טוב